

ВИТЯГ З РОБОЧОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання: денна								Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступником декана факультету			
		Кредитів на сем.	Обсяг годин					Сам. роб.	Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			КП		КР				РГР	Конт. роб	
				Разом	Л	Лр									Пз
ОК 8	Менеджмент, Менеджмент організацій і адміністрування	3	90	24	14		10	66				1	залік	Осінній семестр (1)	
ОК 8	Менеджмент, Менеджмент організацій і адміністрування	3	90	40	24		16	50		1			екзамен	Весняний семестр (2)	

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Форма навчання: заочна (вечірня)								Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступником декана факультету			
		Кредитів на сем.	Обсяг годин					Сам. роб.	Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	аудиторних			КП		КР				РГР	Конт. роб	
				Разом	Л	Лр									Пз
ОК 8	Менеджмент, Менеджмент організацій і адміністрування	3	90	18	10		8	72				1	залік	Осінній семестр (1)	
ОК 8	Менеджмент, Менеджмент організацій і адміністрування	3	90	18	10		8	72		1			екзамен	Весняний семестр (2)	

Мета та завдання освітньої компоненти

Метою дисципліни є формування у студентів сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань у галузі управління фінансами підприємств, практичних навичок їх застосування у різних напрямках фінансової діяльності.

Завданнями вивчення дисципліни є теоретична та прикладна підготовка студентів з питань: сутності, мети та функцій управління фінансами підприємств; методологічних засад організації управління фінансовою діяльністю підприємств і його методичного інструментарію; розроблення фінансової стратегії підприємств у взаємозв'язку із місією та загальною корпоративною стратегією їх розвитку; управління формуванням та ефективним використанням активів і капіталу підприємств як у цілому, так і по окремих їх видах; управління грошовими потоками підприємств з метою забезпечення їх платоспроможності та фінансової стійкості; управління фінансовими ризиками підприємств по окремих видах фінансових операцій та напрямках фінансової діяльності; основ антикризового фінансового управління підприємствами, спрямованого на відновлення їх фінансової рівноваги у процесі розвитку.

Результатом вивчення дисципліни є набуття студентами таких компетенцій: уміння формувати систему організаційного та інформаційного забезпечення фінансового менеджменту на підприємстві; уміння досліджувати фінансовий стан підприємства, шукати резерви його зміцнення; уміння розробляти фінансовий план підприємства у межах окремих підсистем планування та напрямів діяльності; уміння застосовувати основні методи аналізу та планування активів підприємства; уміння застосовувати основні методи аналізу капіталу, обґрунтовування потреби в капіталі, оцінювання вартості капіталу та оптимізації його структури; уміння здійснювати оцінювання ефективності фінансових інвестицій та формувати інвестиційний портфель підприємства; уміння застосовувати основні методи аналізу і планування грошових потоків; проводити оцінювання фінансових ризиків, обґрунтовувати методи їх нейтралізації та зовнішнього страхування; проведення оцінювання імовірності банкрутства та виявлення шляхів і механізмів його запобігання.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, дані щодо викладачів, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА (<http://org2.knuba.edu.ua>). Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК1	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеністю умов та вимог.
Загальні компетентності	
ЗК1	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
Фахові компетентності	
ФК2	Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани.
ФК4	Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації.
ФК6	Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
РН2	Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення.
РН13	Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу).

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Сутність, мета і функції управління фінансами

Тема 1. Сутність, мета і функції фінансового менеджменту підприємств

Тема 2. Методологічні засади формування систем забезпечення фінансового менеджменту підприємств

Тема 3. Фінансова стратегія підприємства

Змістовний модуль 2. Методологічні засади управління фінансовою діяльністю підприємств

Тема 4. Управління активами підприємств

Тема 5. Управління капіталом підприємств

Тема 6. Основи управління інвестиціями підприємств

Тема 7. Управління грошовими потоками підприємств

Тема 8. Управління фінансовими ризиками підприємств

Змістовний модуль 3. Антикризове фінансове управління підприємствами

Тема 9. Основи антикризового фінансового управління підприємствами

Тема 10. Обґрунтування фінансових рішень в умовах невизначеності

Теми практичних занять

Змістовний модуль 1. Сутність, мета і функції управління фінансами

Тема 1. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках

Тема 2. Методи оцінювання та відбору стратегічних фінансових альтернатив на основі експертних оцінок, дерева рішень, аналізу чутливості

Змістовний модуль 2. Методологічні засади управління фінансовою діяльністю підприємств

Тема 3. Обґрунтування оптимального залишку грошових коштів на основі моделі Міллера-Орра

Тема 4. Оцінювання вартості капіталу підприємств за різними методичними підходами

Тема 5. Прогнозування грошових потоків підприємств

Тема 6. Управління портфелем цінних паперів. Хеджування фінансового ризику

Змістовний модуль 3. Антикризове фінансове управління підприємствами

Тема 7. Розробка плану санації

Тема 8. Оцінювання фінансових інвестицій за моделлю Блека-Шоулза

Тема 9. Оцінювання фінансових інвестицій за біноміальною моделлю

Тема 10. Проектування алгоритмів нечіткого логічного висновку для обґрунтування фінансових рішень

Тема 11. Складання гнучких бюджетів з використанням «нечіткої арифметики»

Індивідуальне завдання

При вивченні курсу «Фінансовий менеджмент» передбачається виконання обов'язкових та додаткових індивідуальних завдань. Обов'язковим індивідуальним завданням є виконання індивідуальної контрольної і курсової роботи з дисципліни. Також здобувачам вищої освіти за темами, вказаними в тематичному плані дисципліни, пропонуються наступні види додаткових індивідуальних завдань: підготовка наукової статті до друку; виступ на наукових конференціях (друковані тези); участь у інтернет-конференціях; участь у студентських олімпіадах; конспект

з теми (модуля) за заданим викладачем або власно розробленим здобувачем вищої освіти планом; реферат з теми (модуля) або вузької проблематики; анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо; розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань (з теми, модуля, курсу), написання есе, творчих завдань тощо.

Методи контролю та оцінювання знань

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (залік, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;

- ступінь сформованості уміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;

- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;

- досвід творчої діяльності: уміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;

- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, уміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту Здобувачем на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, Здобувачі можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді дидактичного проекту, у формі презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку залікової сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

Поточне оцінювання		Інд. робота	Залік	Сума балів
Змістові модулі				
1	2			
20	20	30	30	100

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	30	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	25	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	22	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	20	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	18	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен

виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

Методичне забезпечення дисципліни

Підручники:

1. Фінансовий менеджмент : підручник / А.М. Поддєрьогін, Н.Д. Бабяк, М.Д. Білик та ін. ; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. 2-ге вид., перероб. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с.
2. Фінансовий менеджмент : підручник / В.П. Мартиненко, Н.І. Климаш, К.В. Багацька, І.В. Дем'яненко, [та ін.] ; за заг. ред. Т.А. Говорушко. Львів : «Магнолія 2006», 2014. 344 с.
3. Фінансовий менеджмент : підручник / О.В. Кнейслер, О.Р. Квасовський, О.Ю. Ніпіаліди ; за ред. д-ра екон. наук, професора О.В. Кнейслер. Тернопіль : Вид-во «Економічна думка», 2018. 482 с.

Навчальні посібники:

1. Єлейко В.І. Економетричний аналіз діяльності підприємств : Навч. посібн. / В.І. Єлейко, Р.Д. Бондар, М.Я. Демчишин— Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2011. — 368 с.
2. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз у будівництві : [навч. посіб.] / К. В. Ізмайлова. — К. : Київ, 2007. — 236 с.
3. Круш П.В. Економіка (розрахунки фінансово-інвестиційних операцій в Ексел [текст] Навч. пос./ 3-тє вид. перероб та доп. / П.В. Круш, О.В. Клименко — К. : «Центр навчальної літератури», 2014. — 256 с.
4. Пазинич В.І. Фінансовий менеджмент. Навч. посіб. : [Текст] / Пазинич В.І., Шулешко А.В. — К. : Центр учбової літератури, 2011. — 408 с.
5. Сорокіна Л. В. Моделі і технології управління ринковою вартістю будівельних підприємств : [Текст] / Л. В. Сорокіна. — К. : Лазурит-поліграф, 2011. — 541 с.
6. Сорокіна Л. В. Моделювання господарських ризиків енергопідприємств на основі нечіткої логіки : [текст] / Л. В. Сорокіна // Ризик-менеджмент сталого розвитку енергетики : [навч. посіб.] / Н. В. Караєва, С. В. Войтко, Л. В. Сорокіна — К. : Альфа Реклама. — 2013. — 153 —247 с.
7. Фінансовий менеджмент : [текст] навч. посіб. / За аг. ред.. І. О. Школьник, В. М. Кремень [І.О. Школьник, В.М. Кремень, С. М. Козьменко та ін.]. — К. : Центр учбової літератури, 2015. — 488 с.

Інформаційні ресурси:

1. www.rada.gov.ua — Сервер Верховної Ради України.
2. www.minregion.gov.ua — Сайт Мінрегіону України.
3. http.ukrstat.gov.ua — Сайт Державної служби статистики України.
4. www.inproect.kiev.ua — сайт НПФ «Інпроект».
5. Штовба С.Д. Введение в теорию нечетких множеств и нечеткую логику [Електронний ресурс] / Штовба С.Д.// режим доступу до електронної книги: <http://matlab.exponenta.ru/fuzzylogic/book1/18.php>

6. www.exponenta.ru — сайт, присвячений програмним ресурсам Matlab
7. Інтернет-бібліотека «Цінні папери України». URL: <https://www.securities.org.ua>
8. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства. URL: <https://www.me.gov.ua>.
9. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua>.
10. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
11. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua>.